

Innspill til oppfølgingen av NOU 2023:3 Mer av alt - raskere

Viser til NOU 2023:3 *Mer av alt – raskere*. Her følger Fornybar Norges innspill.

Fornybar Norge representerer fornybarnæringen i Norge. Vi arbeider for at Norge hurtigst mulig blir et nullutslippssamfunn med vekst og verdiskaping basert på fornybar energi, elektrifisering og annen utslippsfri energibruk. Vi har medlemmer fra hele næringen, inkludert fornybar energiproduksjon på land og til havs, nettselskaper, finansinstitusjoner, entreprenører, strømsalg, leverandører og rådgivere.

Vi mener at innstillingen overordnet er et godt utgangspunkt for å utvikle det norske energisystemet og nå norske mål om å kutte norske utslipp med 55 % innen 2030 og samtidig ha nok kraft til ny industri.

I dette høringssvaret vil vi fokusere på noen kritiske suksesskriterier som må falle på plass for at ambisjonene i Energikommisjonens innstilling skal lykkes.

Overordnede vurderinger

Energikommisjonens innstilling bekrefter at Norge er bakpå med utvikling av ny kraftproduksjon og nytt nett. Den er krystallklar på at Norge trenger mye mer fornybar energi, og at vi må komme i gang raskt med ny produksjon av hensyn til både industri, klima og ønske om lavere strømpris. Nå styres energinasjonen Norge mot kraftunderskudd og netto kraftimport i normalår. Vi kan få priser som er høyere enn i naboland og risikerer dermed at nye grønne industriarbeidsplasser ikke etableres i Norge og at nødvendig elektrifisering for å nå klimamålene ikke blir gjennomført.

Energikommisjonen tar til orde for høye ambisjoner for å løse utfordringene med mer kraft, mer nett og videreutvikling av et nordisk kraftmarked knyttet til Europa. Fornybar Norge støtter problembeskrivelsen og hovedgrepene som foreslås.

Rapporten foreslår en rekke gode og konkrete tiltak for økt produksjon av fornybar energi, både sol, vind og vann, ikke minst

- raskere og mer effektiv konsesjonsbehandling,
- et skatteregime som er forutsigbart, gir investeringsinsentiver, er samfunnsøkonomisk rasjonelt og gir en fordeling av verdier som reflekterer utnyttelse av felleskapets ressurser og vertskommuners interesser i særdeleshet.

Fornybar Norge støtter overordnet disse vurderingene.

Kommisjonen påpeker at vind på land har den laveste investeringskostnaden. Derfor er det viktig at vi utnytter potensialet og raskt finner gode løsninger der belastning for nærmiljøet og naturkostnaden ivaretas på en akseptabel måte.

Veldig mange av tiltakene som Energikommisjonen anbefaler kan iverksettes raskt. Noe er allerede under implementering og det er viktig at vi ikke forsinkes av nye utredninger. Det er

også nødvendig om rapportens ambisjoner skal nås og Norge skal nå klimamål og legge til rette for industrivekst med norskprodusert strøm. Vi har ressursene, teknologiene og energiselskaper som er klare til å ta fatt på jobben bare de får tillatelsene.

Om kraftbehov og ny produksjon

Fornybar Norge mener det bør legges til grunn for utviklingen av det norske kraftsystemet at norske utslipp skal kuttes med 55 % innen 2030 sammenliknet med 1990, at Norge skal ha en betydelig industrivekst og at det norske kraftoverskuddet i 2030 skal være omtrent på dagens nivå. Oppnåelse av Energikommisjonens flertalls ambisjoner om 40 TWh ny kraftproduksjon og 20 TWh energieffektivisering vil gi rom for å lykkes med dette. Vi støtter denne ambisjonen selv om Fornybar Norge vil påpeke at tiden det tar å utvikle prosjekter sammenholdt med saksbehandlingstid og konsesjonsprosesser gjør at slik måloppnåelse vil bli svært krevende. Det er etter Fornybar Norges oppfatning derfor av avgjørende betydning at Regjeringen så snart som mulig kommer til Stortinget med en konkret plan for hvordan målet om 40 TWh ny kraftproduksjon kan oppnås.

Videre er det viktig å minne om at som del av et nordisk kraftsystem, vil det også med noen års underskudd av kraft være mulig å nå oppnå mye av målsettingene. Risikoen knyttet til eventuelt noen år med norsk kraftunderskudd vil være størst med tanke på mulighetene for industrivekst. Med et norsk kraftunderskudd vil – alt annet likt – for eksempel Nord-Sverige være en mer attraktiv industrilokasjon. Oppnåelse av klimamål vil trolig ha en noe høyere kostnad med et norsk kraftunderskudd fordi kraftprisen vil være noe høyere enn med et kraftoverskudd.

Vi mener energikommisjonens anslag for mulighetsrommet for ny produksjon innen henholdsvis solkraft, vannkraft, landvind og havvind er relevante. Trolig er det innen havvind potensialet er størst utover anslaget (se utdyping nedenfor).

Effektbalansen i kraftsystemet kan bli en utfordring de kommende årene. Særlig på grunn av fleksibel vannkraft og mellomlandsforbindelser har Norge og Norden hatt et solid overskudd av effekt. Det totale effektuttaket vil øke betydelig de kommende årene samtidig som de største mulighetene på tilbudssiden allerede er utnyttet. Dette gjør at Norden kan komme i en situasjon med effektunderskudd i enkelttimer i løpet av relativt få år (se [Statnett, 2022](#)). Investeringer i økt effekt i fleksible vannkraftverk, god utnyttelse av nettet ikke – minst mellomlandsforbindelser – og utnyttelse av fleksibelt forbruk er viktig for å unngå effektunderskudd.

At energisystemet blir mer desentralt, er et viktig utviklingstrekk i årene fremover. Det gjelder både produksjon av strøm, varme, hydrogen og biogass. Utvikling av regulatorisk rammeverk må ta høyde for at flere beslutninger tas desentralt og at dette ofte vil være relativt enkle beslutninger med relativt små konsekvenser i seg selv.

Skal vi utløse investeringene som trengs, både i kraft og i industri, må det stå et bredt politiske flertall bak hovedlinjene i kraftpolitikken. Investeringer blir bare til virkelighet om vi kan være trygge på at vi har langsiktige rammer for kraftpolitikken som ligger fast.

Andre energibærere

Batterielektriske løsninger er klart den viktigste teknologien for å omstille transportsektoren. Men det vil utvilsomt også være behov for andre teknologier. Hydrogen kommer med all sannsynlighet til å bli viktig innen tungtransport, skipsfart (ammoniakk innen deepsea) og potensielt luftfart. Også i industrien vil mange utslippskutt trolig avhenge av hydrogen.

Potensialet til å utnytte overskuddsvarme fra bl.a. hydrogenproduksjon er betydelig, ikke minst til fjernvarme. Derfor bør hydrogenproduksjon planlegges bl.a. med mål om å utnytte overskuddsvarme.

Mange utfordringer vil i overskuelig fremtid kreve bioenergi. Flytende biodrivstoff kan, særlig i transportsektoren, benyttes uten betydelige nye investeringer i teknologi. Det samme gjelder bruk av biokull i industriprosesser. Bevissthet rundt bærekraft i et helhetlig verdikjedeperspektiv er sentralt i vurderingen av klimaeffekten av bruk av biomasse.

Biogass er en betydelig underutnyttet ressurs der det er mulig å i langt større grad enn i dag produsere biogass fra eksisterende ressurser i Norge uten at dette kommer i konflikt med andre behov for disse ressursene.

Vi mener det er viktig at regjeringen når den skal utforme sin politikk for norsk energiomstilling, vier hydrogen og bioenergi større plass enn Energikommisjonen har gjort.

Ambisjonene for norsk havvind bør heves

Havvindutlysningen i slutten av mars i år er en viktig milepæl. Samtidig medfører de økonomiske rammene regjeringen har foreslått for utbyggingen av Sørliche Nordsjø II at en kan risikere få eller ingen bud. Rammevilkårene ligger under sammenlignbare prosjekt i Europa.

Vi må løfte ambisjonene for kommende utlysninger. Vi mener det er mulig å bygge ut totalt 8,5 GW havvind (ca. 39 TWh) innen 2030 dersom følgende grep gjennomføres:

- For neste fase av Sørliche Nordsjø II mener vi man må heve ambisjonen fra 1,5 GW til minst 4,5 GW, og dette bør lyses ut raskt, slik at det kan ha mulighet til å bli ferdig rundt 2030. Signaler om innretning og størrelse på fase 2 bør komme allerede i 4. kvartal 2023.
- Signaler om innretning og størrelse på den store utlysningen regjeringen har bebudet i 2025 bør også komme så raskt som mulig.
- Neste fase av SN2 må ha en nettløsning som gir tilgang til både det norske markedet og andre land. NVEs rapport [Vindkraft til havs i Sørliche Nordsjø 2](#) viser at radial bare til Norge blir uforholdsmessig dyrt, og at en toveis-kabel i liten grad påvirker norske strømpriser. Markedsløsningen må også utformes på en måte som legger til rette for lønnsomhet uten subsidier.
- Og så er det viktig at havvindsatsningen gjennomføres på en måte som sikrer langsiktig aksept. Blant annet må det gjøres gode og transparente miljøundersøkelser, og god dialog mellom berørte interesser, dette gjelder særlig fiskeri. Dette er avgjørende for at vi kan nå målet om 30 GW i 2040.

Gjennomgang av skattesystemet

Skatter og avgifter er av stor betydning for energisektoren og omstillingen.

Fornybarnæringen ønsker å bidra tilbake til storsamfunnet og vertskommuner gjennom et ryddig og transparent skattesystem. Energikommisjonen etablerer tre prinsipper for kraftskatteregimet:

- Det skal ikke være til hinder for samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i energi, effekt og fleksibilitet,
- Bruk av felles ressurser skal avspeiles i særskatter uten å svekke investeringsinsentiver.
- Forutsigbarhet

I tillegg skal skattesystemet bidra til å ivareta naturhensyn.

Fornybar Norge mener prinsippene kommisjonen legger til grunn er gode. De siste årene har disse imidlertid ikke vært gjeldende for det norske kraftskattesystemet. Skjerpelser av grunnrenteskatt for vannkraft, innføring av høyprisbidrag og grunnrenteskatt for landbasert vindkraft har skjedd uten utredning og forsvarlig prosess. Dette reduserer fornybarnæringens konkurranseevne og investeringsevne, og skader Norges omdømme som et land med stabile og trygge rammer for investeringer. Forslaget om innføring av grunnrenteskatt for landvind har skapt en særlig stor usikkerhet for havvindaktører som igjen fordrer politiske forsikringer om at grunnrenteskatt eller andre særskatter ikke vil innføres uten forsvarlig prosess. Alt annet likt vil dette føre til at investeringer i fornybar energi og kraftforedlende industri skyves til andre land.

Skattesystemet er etter Fornybar Norges syn – ved siden av tilgang på konsesjoner - det største hinderet for oppnåelse av Norges klima- og energimål. I lys av dette støtter vi kommisjonens forslag om en helhetlig gjennomgang av skattesystemet forankret i et bredt politisk forlik.

Følgende prinsipper bør etter Fornybar Norges oppfatning ligge til grunn for et slikt forlik om skatteleggingen av fornybarressurser:

- 1. Det som er lønnsomt for fornybarutbyggerne før skatt må også være lønnsomt etter skatt.** Av dette følger at:
  - Høyprisbidraget avskaffes, og det gis troverdige lovnader om at det ikke erstattes av lignende investeringsdempende skatteinnretninger.
  - Fornybarteknologier må sikres en normalavkastning før eventuell vedvarende grunnrente kan beskattes.
  - Konkret må den foreslåtte grunnrenteskatten for vindkraft erstattes av en ordning som vil virke nøytralt.
- 2. Det samfunnet vil ha mer av må skatlegges vesentlig lavere enn det man vil ha mindre av.** Av dette følger at:
  - Alle fornybarteknologier må ha et vesentlig lavere skattetrykk enn produksjon av fossile brensler. Slik er det ikke i dag.
- 3. Fornybar energi har nasjonale fordeler, men også lokale ulemper.** Av dette følger at:
  - Skattesystemet må bidra til kompensasjon av vertskommuner for fornybar energiproduksjon ved at mer av det som nå tilfaller stat må tilfalle vertskommuner.

- Ordninger som naturressursskatt, produksjonsavgift mv. som utgjør kompensasjon for lokale ulemper eller bruk av naturressurs må gå uavkortet til vertskommunen og ikke inngå i inntektssystemet.
  - Kommisjonen anbefaler også at en fast andel på 15 % av grunnrenteskatten til staten skal tilfalle vindkraftkommunene. Fornybar Norge mener at dette ikke er en god løsning blant annet fordi en ren kontantstrømskatt ofte er negativ noe som kan bli en stor belastning for kommunebudsjettene. Det er heller ikke ønskelig at kommunens inntekter skal variere med en statlig skatt som fremstår som lite forutsigbar. Fornybar Norge støtter imidlertid idéen om at kommunen også bør ha en inntekt som varierer med lønnsomheten i det lokale vindkraftverket, og mener det bør utredes hvordan produksjonsavgiften kan suppleres med en slik ordning
- 4. Fornybarutbyggerne må ha tillit til at de økonomiske rammevilkårene ligger fast og at man har trygghet for investeringene sine.** Av dette følger at:
- Et bredt politisk forankret, helhetlig og nøytralt skatteregime som sikrer like rammevilkår mellom fornybarteknologiene.
  - Utformingen av skattesystemet for fornybar energi følger ansvarlige prosesser med grundige utredninger.

For flere detaljer viser vi til våre nylige høringsinnspill om inntektssystemet for kommunene, grunnrenteskatt for landbasert vindkraft og innspill til helhetlig gjennomgang av kraftskatteregimet.

Et system som har tjent oss godt skal videreutvikles

Energikommisjonen stadfester at det markedsbaserte systemet for utvikling, produksjon og omsetning for kraft, med tett kobling til Europa, har mange fordeler. Innfasingen av uregulerbar kraft som sol- og vindkraft vil forsterke snarere enn svekke behovet for et slikt markedsbasert system. Energikommisjonen beskriver også hvordan det generelt er i Norges interesse å utveksle kraft med andre land både på kort og lang sikt, og forklarer hvordan kraftsystemets utforming i all hovedsak har tjent Norge svært godt.

At Energikommisjonen anerkjenner fordelene ved et markedsbasert system positivt, men ikke overaskende. Ønsker om å gå bort fra grunnleggende elementer i dette systemet er fremdeles markant i norsk offentlig debatt. Derfor ønsker også Fornybar Norge å understreke viktigheten av å videreutvikle et markedsbasert system knyttet mot Europa. For at vi skal kunne få på plass de nødvendige investeringene i ny fornybar energi, er en videreutvikling av dette systemet det eneste realistiske alternativet. Alle alternativer som har blitt løftet frem er lite gjennomtenkte og vil gi økt risiko for at vi ikke når klimamålene og ikke greier å legge til rette for den industriveksten vi håper på. Skulle disse grunnleggende elementene i det norske kraftsystemet endre seg, skapes usikkerhet rundt absolutt all ny produksjon – absolutt alle beregninger av lønnsomheten i enhver kraftinvestering må gjøres på nytt. Det vil eventuelt bety år med forsinkelse.

Samtidig er det viktig å dra lærdom av erfaringene fra energikrisen. Energikommisjonen beskriver hvordan norske husholdninger har vært særlig eksponert for svingninger i kraftprisen ettersom de aller fleste har en strømvtale der prisen er direkte knyttet til spotprisen i engrosmarkedet. Fornybar Norge mener det er viktig å legge til rette for gode prissikringsmuligheter, slik at forbrukere og produsenter som ønsker det kan skjermes mot prissvingningene i engrosmarkedet. Samtidig må ikke dette være til hinder for at vi får på

plass løsninger for å utnytte og utvikle fleksibiliteten på forbrukssiden, som vil ha en stadig viktigere rolle i kraftsystemet fremover.

Kraftmarkedet allokere ressursene på en svært effektiv måte. Kraftprisene reflekterer den underliggende ressursituasjonen, og vil i perioder med knapphet kunne bli svært høye. Dette gir betydelig økte kostnader for sluttbrukerne og tilsvarende økt inntjening for produsenter. Strømstøtteordningen har vært avgjørende for å bygge legitimitet rundt kraftsystemet i en periode med ekstraordinære omstendigheter, og for å skjerme norske husholdninger fra de verste utslagene. Selv om kraftprisene trolig vil være mer moderate i årene fremover, bør politikere være klare til å gjøre liknende grep i fremtiden for å skjerme forbrukere fra urimelige konsekvenser av energiknapphet.

Fornybar Norge leverte nylig svar på OEDs høring av EU-kommisjonens forslag til endringer i europeisk kraftmarkedsdesign. I høringssvaret gir vi nærmere vurderinger av hvordan dagens markedsmodell kan videreutvikles. Fornybar Norge viser også til at OED har satt ned et ekspertutvalg som vurderer prisfastsettelsen på strøm, og vil sende innspill i den forbindelse.

Raskere konsesjonsbehandling av ny kraft

Flertallet i Energikommisjonen mener at det overordnede målet må være at konsesjons- og saksbehandling av kraft- og nettutbygging forenkles og strammes opp med mål om å halvere saksbehandlingstiden.

Vi støtter alle Energikommisjonens forslag som kan bidra til raskere konsesjonsbehandling. Videre mener vi det bør være mulig å heve ambisjonsnivået noe. Om man legger til grunn at en landvindhentesjon i dag tar 7-9 år å behandle, så innebærer en halvering 3,5 - 4,5 år. Vi mener det er mulig å redusere saksbehandlingstiden noe mer enn dette.

Vi viser videre til [brev til Olje- og energiministeren fra Energi Norge 22. mars 2022](#) om tiltak som an redusere tid til konsesjonsbehandling. Vi mener tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet hos relevante myndigheter er fundamentalt for å fortgang, samt at tydelige regelverk og prioriteringer vil forenkle saksbehandling og klageprosesser.

Når det gjelder saksbehandlingstid er det relevant å se til EUs lovgivning, særlig forhandlingsløsningen mellom Rådet og EU-Parlamentet om Fornybardirektivet fra april 2023. Det blir nå stramme tidsfrister for konsesjonsbehandling i EU-landene. Regelverket inkluderer også innføring av Renewable Acceleration Areas (RAA). Innenfor RAA skal fornybare energikilder, samt lagring og nettutbygging, ha et tak på 1,5 års konsesjonsbehandling. Utenfor vil det være maksimumsgrense på 2,5 år. Offshoreprosjekter vil ha 2,5 år innenfor og 3,5 utenfor RAA. I tillegg vil forvaltningen kunne erklære fornybare energiprojekter som Overriding Public Interest (OPI). Det vil si at visse prosjekter vil bli ansett som viktigere enn andre interesser og få forrang.

Når våre naboland har såpass stramme tidsfrister og identifiserer områder og prosjekter som skal få forrang i forvaltningen bør norske myndigheter se på konkurranseulempene dette kan gi norske aktører. Ulike rammevilkår for konsesjonsbehandling kan bli en konkurransevridende faktor, da det allerede er en stor konkurranse om prosjekter i Nordsjøen. Norske myndigheter bør derfor vurdere lignende tidsfrister i konsesjonsbehandlingen.

Avtaler mellom næring og myndigheter om 7 TWh ny

vannkraft

Næringen deler ambisjonen om økt produksjon fra norsk vannkraft, men mener avtaler mellom staten og vannkraftprodusenter om økt kraftproduksjon er unødvendig og potensielt kompliserende. Ny vannkraftproduksjon vil utvikles dersom skattesystemet skaper forutsigbarhet rundt lønnsomheten, vertskommunenes interesser ivaretas og det gis konsesjoner til kraftverk og nødvendige nettanlegg.

Mer nettkapasitet raskere

Behovet for nettkapasitet vil trolig omtrent dobles i dette tiåret. Å lykkes med å møte dette behovet vil kreve både storstilt utbygging av nytt nett og betydelig økt utnyttelse av nettet. Vi støtter Energikommisjonen i at det er behov for å gå lengre enn Strømnettutvalget for å stimulere nettselskapene til mer proaktiv utvikling. Dette er viktig for både å legge til rette for ny fornybar kraftproduksjon, elektrifisering og grønn industriutvikling.

OEDs «Handlingsplan for nett» omtaler en rekke viktige og positive tiltak for å fremme en raskere nettutvikling og bedre utnyttelse av nettet. Det pekes videre på en rekke viktige tema som departementet skal vurdere ytterligere, f.eks. anleggsbidrag og reservasjonspris. Handlingsplanen gir store forventninger om raske og merkbare forbedringer som sikrer langt kortere tidsbruk for nettilknytning. Planen gir imidlertid få eller ingen målsettinger for redusert tidsbruk slik blant annet Strømnettutvalget har presentert. Vi mener OED nå må utarbeide og iverksette en offensiv og rask framdriftsplan for utvikling av nytt regelverk og praksis.

Følgende grep går utover det som foreslås av Strømnettutvalget og vil bidra til økt utbyggingstakt:

- Økte økonomiske insentiver for nettselskapene til å investere
- Vurdere direkteregulering for å legge til rette for økt nettkapasitet når en investering gjennomføres. For eksempel kan det vurderes å stille krav gjennom KSU-prosessen om hvilket spenningsnivå det skal investeres på.
- Vurdere å endre KILE-ordningen for å stimulere til å ta høyere risiko.
- Forslaget fra Handlingsplan for nett om at alle 132 kV-linjer opp til 50 km skal kunne følge en enklere saksgang (saksgang A) må gjennomføres.
- Vurdere å gi adgang til områdekonsesjon også for luftnett når det gjelder regionalt distribusjonsnett, ikke bare for kabelnett. Omstridte tiltak vil håndteres under anleggskonsesjon.
- Bedre dialog mellom Statnett og de andre nettselskapene om behov for ned/opp-transformering fra/til transmisjonsnettet kan føre til mindre behov for å bygge transmisjonsnett og distribusjonsnett ved siden av hverandre.
- Andre bør ha mulighet til å bygge på vegne av Statnett for å øke utbyggingstakten i transmisjonsnett.
- SIVA bør få i oppgave å etablere noen større industriområder og bestille nett til disse. Alternativt må det raskt vurderes hvordan staten kan ta risikoen for å bygge nett i forkant av at kundene er på plass.
- Det bør vurderes å innføre et reservasjonsgebyr for blant annet å fjerne insentiver til å bestille kapasitet flere steder, slik Handlingsplan for nett foreslår.

- Klagebehandlingen i OED må bli raskere, særlig for saker der det er åpenbart at klagen ikke vil nå frem. For eksempel kan NVE og OED kjøre sine prosesser parallelt i saker der det er sannsynlig at NVES vedtak vil påklages.
- Det må gjøres prioriteringer for hvem som skal få nettilknytning ved begrenset kapasitet utover dagens prioritering basert på «først til mølla», modenhet og nødvendige samfunnsfunksjoner. Myndighetene må sette kriterier for dette gjennom høring.
- Lokale planmyndigheter må tidligere ta aktivt del i planlegging av nett, for eksempel ved å bidra i diskusjoner om behov og lokalisering.

Følgende grep kan øke nettutnyttelsen:

- Nettselskapene, også Statnett, kan drive nettet med større risiko. Dette vil øke tilgjengelig kapasitet samtidig som kostnadene kan holdes nede. Dette jobber nettselskapene allerede med og har behov for tett dialog med myndighetene om det. Endring i tariffing av forbrukskunder kan også gi viktige insentiver for å oppnå målsettingen. Trolig vil det være behov for forskriftsendringer.
- Det må gis insentiver til å ta i bruk ny kostnadseffektiviserende teknologi, både piloter og markedsklare løsninger, med alternativer til nett slik som fjernvarme eller hydrogen, fleksibilitetsmarked, uten at det går på bekostning av investeringsinsentiver.
- Nettselskapene må få mulighet til å bruke passive batterier (100 kW – 500 kW).
- Vurdere behov for å endre Statnetts mandat slik at utviklingen av transmisjonsnettet også kan ligge mer i forkant, men likevel følge prinsipper om kostnadseffektive og samfunnsøkonomisk lønnsomme løsninger. Eventuelt kan dette løses gjennom regulering som insentiverer proaktiv utvikling.

Støtte i befolkningen er avgjørende for nettutvikling. Følgende grep kan bidra til det utover forslagene fra Strømnettutvalget og Energikommisjonen:

- Berørte aktører må involveres tidlig nok, slik Handlingsplan for nett foreslår. Dette er avgjørende.
- Det er positivt at det foreslås å oppdatere retningslinjene for utredning og bruk av kabel fremfor luftlinjer i enkelte terreng. Dette arbeidet må føre til at det blir enklere å velge kabel og slik redusere motstand og øke tempoet i utbygging.
- Anleggsbidrag må forenkles på alle nettnivå – det må utredes hvordan.
- Det er nødvendig med tydelig kommunikasjon fra næring og myndigheter om viktigheten av nettutvikling for å nå klimamålene og å skape næringsutvikling. Næring og myndigheter må bli bedre på å synliggjøre det som gjøres for å minimere negative konsekvenser.
- Enova må kunne støtte batteri og styringssystemer når de støtter distribuert solkraft.

Energieffektivisering

Fornybar Norge mener ambisjonen om 20 TWh energieffektivisering er god, men krevende.

Videre mener vi energikommisjonen undervurderer potensialet i fjernvarme noe. Vi mener det bør settes en ambisjon om 4-6 TWh økning innen 2030. Potensialet er særlig knyttet til å gå fra elektriske til energifleksible oppvarmingsløsninger i eksisterende bygningsmasse i byer. Det mangler ikke varme, men tilgang til varmemarkedet. I områder der det finnes fjernvarmenett kan man oppnå mye innen 2030 dersom man gjør et løft for å installere vannbåren varme i eksisterende bygninger. Energireglene for nybygg (TEK) må også gi

tydelige insentiver til å velge energifleksible, vannbårne oppvarmingsløsninger. Samlet kan dette både redusere det totale behovet for strøm og avlaste strømmettet særlig i kalde perioder.

Videre stiller vi oss bak alle forslagene knyttet til energieffektivisering som kommisjonen kommer med. Vi savner grep som kan bidra til energisparing i private utleieboliger. Det bør innføres et skattefradrag på energieffektiviseringstiltak i utleieboliger. Dette bør enkelt kunne implementeres tilsvarende skattefradrag for vedlikehold av utleieboliger som finnes i dag.

Behov for et nasjonalt kompetansesenter for kommunene

Kommisjonen mener at det bør opprettes et nasjonalt kompetansesenter for kommunene. Senteret kan bidra med støtte i konsesjonsbehandlingen av nye vindkraftverk, planlegging og prosesser knyttet til lokal energiutnyttelse, omgivelsesvarme, overskuddsvarme, samlokalisering av industri og næringsaktører, samt effektivisering i bygninger og i industrien. Fornybar Norge støtter dette forslaget.

Fornybarnæringen skal internasjonaleses

[Grønne elektriske verdikjeder](#)-prosjektet viser at eksportorientert omsetning i fornybarnæringen kan være på ca. 150 mrd. i 2030 og 500 mrd. i 2050. Dette inkluderer utvikling og drift av kraftverk innen alle fornybarteknologier og omsetning hos leverandørene til disse aktørene. Smarte løsninger som kan bidra til mer effektiv utnyttelse av strømmett og kraftproduksjon er et nytt marked som vil vokse frem. Også her har norske selskaper fortrinn fordi vi er tidlig ute med å utvikle et moderne, fornybart kraftsystem. Norge har også gode forutsetninger innen verdikjeden for hydrogen, inkludert produksjon av grønt hydrogen. Norske ambisjoner for havvind og europeiske behov for grønt hydrogen legger til rette for produksjon av grønt hydrogen også for eksportmarkedet.

Disse områdene bør løftes som en nasjonal eksportsatsing. Det norske kraftsystemet bør utvikles blant annet med det for øyet at man i større eller mindre grad kan skape muligheter i Norge som kan bygge oppunder en internasjonal satsing. For eksempel vil kontinuerlige muligheter i Norge til å bygge nye kraftverk innen alle fornybarteknologier, videreutvikling av et markedsbasert system med gradvis høyere tidsoppløsning, nettselskaper som utnytter nettet stadig bedre bl.a. ved å ta i bruk ny teknologi og nye løsninger, og fortsatt høye klimaambisjoner i alle sektorer bidra til å skape norske fortrinn i internasjonale marked.

Med vennlig hilsen,

Åslaug Marie Haga
Administrerende Direktør